

Logisch dat een teler die zo'n juffertje teelt, meer uitbetaald krijgt per kilogram.

Duurzame grasrassen en de zaadparadox

Voor een echt juffertje zul je diep in de zak moeten tasten

Bespelingstolerantie, waterbesparing, weinig biomassa en ongevoeligheid voor roest en andere schimmels zijn belangrijke selectiecriteria bij het kweken en telen van duurzamere rassen in Engels raaigras. De gewenste fijnheid van deze grassoort heeft een keerzijde: een geringere zaadopbrengst. Daarom noemt Wim Geluk, hoofd graszaadproductie DLF/Innoseeds, deze soort 'juffertjes'. Combineer die geringere zaadopbrengst van de 'juffertjes' met de prijsontwikkelingen in de tarwemarkt en je stuit op een graszaadparadox. Duurzame grassen kunnen we kweken en telen, maar is de markt wel bereid de hogere prijs daarvoor te betalen?

Auteur: Broer de Boer

We hebben het al eens belicht in dit vakblad: Misoogsten en schaarste van tarwe-, soja- en graszaad beïnvloeden uiteindelijk de prijs van dat puike graszaad dat bestemd is voor greens, tees, fairways en sportvelden. Maar in hoeverre werken de behoefte aan speciale grassen en de vraag naar graszaad door in de prijs van een zak graszaad? Greenkeeper ging te rade bij Wim Geluk, bij DLF/Innoseeds in Nederland, verantwoordelijk voor de graszaadproductie. Natuurlijk is het interessant iets meer te weten te komen over de totstandkoming van de prijs van duurzaam graszaad.

Internationale prijsstellingen

Slechte graszaadoogsten, veroorzaakt door ongunstige omstandigheden bij inzaai, groei of

oogst en het aantal met graszaad ingezaaide hectares hebben een directe invloed op de prijs van graszaad. Zo kunnen aantrekkelijke hoge prijzen voor granen en andere landbouwgewassen akkerbouwers doen besluiten om geen graszaad te verbouwen. Dat heeft bij een grote vraag naar graszaad een prijsopdrijvend effect op de zak graszaad. Mondiaal doen graszaadaanbod en de vraag de rest. Sterk bepalend in de vraag is de schade die optreedt in grasland bij veehouders en op sportvelden. In veel mengsels zit Engels raaigras. Dat is de grassoort bij uitstek die in Nederland vermeerderd wordt. Wim Geluk wil ons bijpraten over de teelt hiervan in ons land.

Areaal graszaad

We nemen Engels raaigras dus als uitgangspunt

voor ons gesprek. Naast de eerder genoemde verantwoordelijkheden is Geluk ook de man die moet zorgen dat er van al die (Engels raaigras-) rassen van DLF/Innoseeds voldoende hectares worden ingezaaid. Als de vraag naar sport- of gazongrassen of de vraag naar bepaalde rassen toeneemt, is hij de man die daarop moet inspelen. 'Nederland is een echt raaigrasland', vertelt Wim Geluk. 'Onze zavel- en zeekeigronden en ons klimaat lenen zich goed voor de teelt van met name Engels raaigras. Ik schat dat de circa 15.000 hectare graszaad in Nederland voor 75 – 80% procent uit Engels raaigras bestaat. DLF/Innoseeds contracteert ruim 50 procent van het Nederlandse graszaadareaal. Zo'n 30 - 40 procent van het Engels raai dat we in ons land telen, bestaat uit rassen bestemd voor de sport-

Een akkerbouwer kan besluiten een perceel graszaad in het daaropvolgende seizoen nog een keer te oogsten.

en recreatiegrasmengsels.' Geluk vertelt verder dat de graszaadopbrengst van Engels raai gemiddeld op zo'n 1.500 kg ligt Bij tetraploïde rassen kan dat oplopen tot 1.800 kg. Maar bij fijnbladige types ligt de productie, ook in een goed graszaadteeltjaar, op zo'n 1.200 kg/hectare. Wim Geluk: 'Maar er zijn ook echte 'juffertjes', de zeer fijnbladige rassen, die een nog lagere opbrengst geven, en dat kan zelfs bij een goede oogst slechts 900 - 1000 kg zijn. Als de prijs er niet naar is, zijn akkerbouwers natuurlijk niet enthousiast om zo'n gewas te verbouwen.' Gras zaad DSC_3633. Circa 30-40 procent van het in Nederland geteelde Engels raai gras is bestemd voor de sport- en recreatiegrasmengsels. Juffertjes

'Definitie van een juffertje is een fijnbladig hoge kwalitatief grasras op de Grasgids met een lage zaadopbrengst'

Hoogwaardig fijnbladig Engels raai gras produceert op het veld veel minder zaaizaad dan grovere types. Fijnbladige rassen zijn daardoor aanzienlijk duurder in de zaaizaadproductie. Wim Geluk: 'Naast de prijs die we aan telers moeten betalen, hebben we natuurlijk ook met productiekosten te maken. Dat proberen we overigens zo duurzaam mogelijk te doen. Maar uiteindelijk ben ik verantwoordelijk voor de productie en kan ik bijvoorbeeld besluiten zo'n 'juffertje' niet op contract te laten verbouwen, als dit voor het saldo van de formule opbrengst x kiloprijs voor een contractteler niet interessant is. Theoretisch kan ik dus zonder veel hectares met fijnbladig Engels raai gras laten inzaaien, maar het moet voor een teler wel interessant blijven. Laat ik te weinig inzaaien en er is veel vraag naar zo'n specifiek fijnbladig ras, dan heeft dit direct invloed op de kiloprijs die de graszaadafnemer moet betalen, dus in het geval van sport- en recreatiegrassen de fieldmanagers en de greenkeepers.' De prijsstelling blijkt dus een heel spel van vraag en aanbod te zijn. 'We kennen een participatiecontract, waarop een aanvulling als eindafrekening komt op basis van de uiteindelijke marktprijs waarvoor we het graszaad afzetten. Het is dus ook logisch dat een teler die zo'n juffertje teelt, meer uitbetaald krijgt per kilogram dan bijvoorbeeld een teler van een tetraploïde voeder Engels raai gras met een veel hogere graszaad opbrengst.

Zware planningmodule

Maar een graszaadproductie plannen is nog ingewikkelder dan het zo op het oog lijkt. DLF/Innoseeds is immers een internationaal opererend bedrijf, waarbij ook intern met het areaal gerekend moet worden. Wim Geluk: 'Plannen is een lange termijn verhaal. Het bedrijf kijkt twee tot drie jaar vooruit. We houden internationale besprekingen waarbij we inbrengen wat de behoefte is en wat onze voorraden zijn van bepaalde grassoorten en -rassen. Op basis daarvan vindt bij ons de inzaai bij de telers plaats. De gehele logistiek, het drogen, het beoordelen van de kwaliteit, het schonen (DLF/Innoseeds heeft maar liefst vijf schoningslijnen, red.) en het uiteindelijk mengen en verpakken van zo'n oogst neemt geruime tijd in beslag. De verwerking van de graszaadoogst is in onze fabriek een continu proces. Naast de Nederlandse graszaad van onze telers verwerken we hier ook nog eens een flink kwantum geschoond en gecertificeerd graszaad uit bijvoorbeeld de VS, Denemarken, Frankrijk en Duitsland. Uiteraard gaat dat ook om ander grassoorten en -rassen dan Engels raai gras. We hebben die input namelijk nodig om onze mengsels samen te stellen.'

Wim Geluk vervolgt: 'Voor ons is het inventariseren van de behoefte aan specifieke fijnbladige rassen (die zullen we duurzame grasrassen

Bij DLF/Innoseeds is Wim Geluk de man in de organisatie die het beste zicht heeft op het aanbod van en de vraag naar graszaad. Hij is ook de eindverantwoordelijke die zorgt dat er in de fabriek in Kapelle voldoende zaad komt van grassoorten en -rassen die in Nederland geteeld worden. Die graszaden zijn nodig om de graszaadmengsels samen te stellen. Hij is de spin in het web als het gaat om de contracten met telers, de productspecialisten in de buitendienst en natuurlijk de bewaking van de kwaliteit.

Wim Geluk, DLF/Innoseeds

Jaar	Tarweprijs
2006	127
2007	200
2008	169,60
2009	116,50
2010	210
2011	190
2012	240

Grafiek 1: Prijzen in euro's / 1000 kg *)
*) Bron Lei, Voerkwaliteit, Nederland

Jaar	Hectares
2006	26.100
2007	20.100
2008	15.700
2009	17.700
2010	12.500
2011	13.000
2012	14.000*)
2013	circa 14.000*)

Areaal ingezaaid graszaad

*) schatting Wim Geluk, Innoseeds.

Programma's en technieken

DLF/Innoseeds heeft twee verschillende programma's.

De merken Masterline en Topgreen behoren tot de beste productlijnen. Het gamma aan producten wordt vooral geleverd voor sportvelden en openbaar groen. In de Masterline reeks zit ook een hoogwaardig segment voor golfbanen. In beide programma's spelen ook technische ontwikkelingen een rol. Zoals Iseed, zaaizaad omhuld met een nutriëntencoating om snellere een dichte grasmatt te creëren en Gromax hetgeen een snellere kieming garandeert dankzij een coating van cytokinine-/zeewierextracten.

noemen, red.) dus buitengewoon lastig. Dat betekent ook dat er een ware run ontstaat op de beste grasrassen in de mengsels. Dus als men verzekerd wil zijn van de allerbeste rassen die we in onze topmengsels verwerken, moet men er vroeg bij zijn. Anders zijn we uitverkocht. Als er onvoldoende voorraad bestaat van populaire rassen, gaan we over op rassen die een lagere ranking in de Grasgids of op de Engelse lijst van Bingley hebben.' Wim Geluk benadrukt echter dat dit volledig losstaat van de kwaliteitsaspecten als kiemkracht of raszuiverheid.

Historische ontwikkelingen

De afgelopen jaren zijn er bijzondere ontwikkelingen geweest. In dit vak spreekt men graag over ingezaaide hectares grasland. In tabel 2 ziet u het aantal ingezaaide hectares graszaad in Nederland. Opvallend is dat het aantal is afgenomen. Daarbij moest door tegenvallende oogstresultaten ook nog eens die ijzeren voorraad worden aangesproken. Maar er komt nog een aspect bij. Er wordt weliswaar gesproken over ingezaaide hectares, maar graszaad is in feite een tweejarig gewas: inzaai, bloei en oogst vinden in twee seizoenen plaats. Desgewenst kan een akkerbouwer zelfs besluiten een perceel graszaad in het daaropvolgende seizoen nog een keer te oogsten. Geluk: 'Een besluit dat alles te maken heeft met het bouwplan, de tarweprijs en de (on)mogelijkheid om het gewas om te ploegen en een nieuw landbouwgewas te zaaien. Qua kwaliteit, en dan spreek ik over het duizendkorrel-gewicht, de zuiverheid en de kiemkracht, is het even goed, alleen de zaadopbrengst is per hectare zo'n 10-15 procent lager. In 2012 is weer circa 14.000 ha graszaad ingezaaid.*) Maar door tegenvallende inzaai in 2010 en 2011 en een misoogst is de voorraad sterk achteruitgegaan.

Waar geteeld?

Kijken we naar Nederland, dan valt vooral op dat graszaad met name op zavelgrond geteeld wordt. Historisch is het zo gegroeid dat graszaad, mede in verband met het bouwplan, vooral op de goede productiegronden in de IJsselmeerpolders, Zuid-West Nederland, Haarlemmermeer, Noord-Holland en de kuststrook van Friesland geteeld wordt.

Afhankelijk

De materie over de prijsstelling van graszaad is dus zeer complex en lastig te doorgronden. Bij de prijsvorming van graszaad zijn we afhankelijk van een complexe graszaadmarkt, de markt van overige landbouwgewassen, zaai- en oogstomstandigheden en nog een handvol factoren. Voor een echt mooie, fijne, duurzame, droogte- en zouttolerante, resistente, betredingstolerante grasmatt ben je tegenwoordig misschien 800 euro aan graszaad kwijt. Misschien zou de graszaadbranche voor het dubbele bedrag echte juffertjes kunnen leveren? Dat is een vraag die in het midden blijft zweven.

De graszaadfabriek

DLF/Innoseeds is een werkmaatschappij van DLF Trifolium, een van origine Deense multinational, die jaarlijks circa 130.000 ton graszaad verwerkt. De groep is daarmee wereldmarktleider graszaden met ca 50% marktaandeel in Europa. In de fabriek in het Zeeuwse Kapelle wordt jaarlijks circa 12.000 ton schoon graszaad van Nederlandse graszaadtelers verwerkt. De fabriek in Kapelle beschikt over droogfaciliteiten, laboratoria, vijf schoningslijnen voor graszaad en bijbehorende verpakkinglijnen, van big bags tot zakken met een inhoud van 5 kg. In de loodsen zijn circa 9.500 palletplaatsen. Met een inhoud van circa 750 kg graszaad per pallet maakt dat een totale opslagcapaciteit van ruim 7.000 ton graszaad gereed voor gebruik in de markt.